

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

1er juillet 2011

PROJET DE LOI
modifiant diverses dispositions
relatives au droit des mineurs
d'être entendus par le juge

PROJET TRANSMIS PAR LE SÉNAT (*)

Documents précédents:

Documents du Sénat:

5-115 - S.E. 2010:

N° 1: Proposition de loi de Mmes de Bethune et Taelman.

5-115 - 2010/2011:

N°s 2 et 3: Amendements.

N° 4: Rapport.

N° 5: Texte adopté par la commission.

N° 6: Amendement.

N° 7: Texte adopté en séance plénière et transmis à la Chambre des représentants.

Voir aussi:

Annales du Sénat:

30 juin 2011.

(*) DÉLAI D'EXAMEN: 60 JOURS (ART. 81 DE LA CONSTITUTION)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 juli 2011

WETSONTWERP
tot wijziging van verschillende bepalingen
over het recht van minderjarigen
om door de rechter te worden gehoord

ONTWERP OVERGEZONDEN DOOR DE SENAAT (*)

Voorgaande documenten:

Stukken van de Senaat:

5-115 - S.E. 2010:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de dames de Bethune en Taelman.

5-115 - 2010/2011:

Nrs. 2 en 3: Amendementen.

Nr. 4: Verslag.

Nr. 5: Tekst aangenomen door de commissie.

Nr. 6: Amendement.

Nr. 7: Tekst aangenomen in plenaire vergadering en overgezonden aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Zie ook:

Handelingen van de Senaat:

30 juni 2011.

(*) ONDERZOEKSTERMIJN: 60 DAGEN (ART. 81 VAN DE GRONDWET)

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
PS	:	Parti Socialiste	
MR	:	Mouvement Réformateur	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
sp.a	:	socialistische partij anders	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
VB	:	Vlaams Belang	
cdH	:	centre démocrate Humaniste	
LDD	:	Lijst Dedecker	
INDEP-ONAFH	:	Indépendant - Onafhankelijk	

<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>		<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	
<i>Commandes:</i>		<i>Bestellingen:</i>	
Place de la Nation 2		Natieplein 2	
1008 Bruxelles		1008 Brussel	
Tél.: 02/ 549 81 60		Tel.: 02/ 549 81 60	
Fax: 02/549 82 74		Fax: 02/549 82 74	
www.lachambre.be		www.dekamer.be	
e-mail: publications@lachambre.be		e-mail: publicaties@dekamer.be	

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 931 du Code judiciaire, modifié par la loi du 30 juin 1994, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 931. Le mineur de moins de quinze ans révolus n'est pas entendu sous serment. Ses déclarations sont recueillies à titre de simple renseignement.

Sans préjudice de l'article 1004/1, les descendants ne sont pas entendus dans les causes où leurs ascendants ont des intérêts opposés.”

Art. 3

Dans la quatrième partie, livre II, titre III, chapitre VIII, du même Code, il est inséré une section 7/1 intitulée “L'audition des mineurs”.

Art. 4

Dans la section 7/1, insérée par l'article 3, il est inséré un article 1004/1 rédigé comme suit:

“Art. 1004/1. § 1er. Tout mineur a le droit d'être entendu par un juge dans les matières relatives à l'autorité parentale, au droit d'hébergement ainsi qu'au droit aux relations personnelles. Il a le droit de refuser d'être entendu.

§ 2. Le mineur de moins de douze ans est entendu à sa demande, à la demande des parties, du ministère public ou d'office par le juge. Le juge peut, par décision motivée par les circonstances de la cause, refuser d'entendre le mineur de moins de douze ans, sauf lorsque la demande émane de ce dernier ou du ministère public. La décision de refus n'est pas susceptible de recours.

§ 3. Le mineur qui a atteint l'âge de douze ans est informé par le juge, le cas échéant à l'adresse de chacun de ses parents, de son droit à être entendu conformément à l'article 1004/2. Un formulaire de réponse est joint à cette information.

§ 4. Si le mineur a déjà été entendu au cours de la procédure ou dans une instance précédente, même

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1994, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 931. De minderjarige beneden de volle leeftijd van vijftien jaar mag niet onder ede worden gehoord. Zijn verklaringen gelden enkel als inlichtingen.

Onverminderd artikel 1004/1, mogen bloedverwanten in nederdalende lijn niet worden gehoord in zaken waarin hun bloedverwanten in opgaande lijn tegengestelde belangen hebben.”

Art. 3

In het vierde deel, boek II, titel III, hoofdstuk VIII, van hetzelfde Wetboek, wordt een afdeling 7/1 ingevoegd, luidende “Het horen van minderjarigen”.

Art. 4

In afdeling 7/1, ingevoegd bij artikel 3, wordt een artikel 1004/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 1004/1. § 1. Elke minderjarige heeft het recht gehoord te worden door een rechter inzake ouderlijk gezag, recht op huisvesting en recht op persoonlijke relaties. Hij heeft het recht om te weigeren gehoord te worden.

De minderjarige die jonger is dan 12 jaar wordt gehoord op zijn verzoek, op verzoek van de partijen, van het openbaar ministerie of, ambtshalve, van de rechter. De rechter kan, middels een door de omstandigheden van de zaak gemotiveerde beslissing, weigeren de minderjarige die jonger is dan twaalf te horen, behalve wanneer dat verzoek van deze laatste of van het openbaar ministerie uitgaat. Tegen die beslissing van weigering kan geen rechtsmiddel worden aangewend.

§ 3. De minderjarige die twaalf jaar oud is, wordt door de rechter ingelicht, in voorkomend geval, op het adres van elk van zijn ouders, over zijn recht om gehoord te worden in overeenstemming met artikel 1004/2. Bij die informatie wordt een antwoordformulier gevoegd.

§ 4. Indien de minderjarige in de loop van de rechtspleging of in een vorige aanleg reeds is gehoord, zelfs

devant un autre tribunal, le juge peut ne pas accéder à la demande si aucun élément nouveau ne justifie celle-ci.

§ 5. Lorsque le mineur demande à être assisté par un avocat, une copie de la demande est envoyée à celui-ci s'il a fait choix d'un avocat ou au bâtonnier en vue de la désignation d'un avocat conformément à l'article 508/26.

§ 6. Le juge entend le mineur en un lieu qu'il considère comme approprié. À moins que le juge n'y déroge par une décision motivée, l'entretien a lieu hors la présence de quiconque sauf, le cas échéant, la présence de l'avocat du mineur.

Le rapport de l'entretien est joint au dossier de la procédure. Il relate les dires du mineur. Le mineur est informé que les parties pourront prendre connaissance du rapport. Il lui en est fait lecture.

Le rapport n'est signé ni par le mineur, ni par son avocat. Si au cours de l'entretien, le juge estime que le mineur n'a pas le discernement nécessaire, il l'indique dans le rapport.

Les frais occasionnés par l'entretien sont, le cas échéant, partagés entre les parties.

§ 7. L'entretien avec le mineur ne lui confère pas la qualité de partie à la procédure.

Les opinions du mineur sont prises en considération compte tenu de son âge et de son degré de maturité."

Art. 5

Dans la même section 7/1, il est inséré un article 1004/2 rédigé comme suit:

"Art. 1004/2. Le Roi établit le modèle de formulaire d'information au mineur. Le formulaire mentionne le droit d'être entendu par le juge, la manière dont l'entretien se déroule, le droit de demander un avocat conformément à l'article 508/26 ainsi que la manière d'accepter ou refuser l'entretien.

voor een andere rechtbank, is de rechter niet verplicht op het verzoek in te gaan, indien er geen nieuw element is dat een verhoor rechtvaardigt.

§ 5. Wanneer de minderjarige vraagt om bijgestaan te worden door een advocaat, wordt een afschrift van het verzoek aan die advocaat gezonden indien hij een advocaat heeft gekozen, of aan de stafhouder met het oog op de aanwijzing van een advocaat overeenkomstig artikel 508/26.

§ 6. De rechter hoort de minderjarige op een plaats die hij geschikt acht. Tenzij de rechter hier middels een gemotiveerde beslissing van afwijkt, vindt het onderhoud plaats buiten de aanwezigheid van wie ook, uitgezonderd, in voorkomend geval, de advocaat van de minderjarige.

Het verslag van het onderhoud wordt bij het dossier van de rechtspleging gevoegd. Het verslag geeft weer wat de minderjarige heeft gezegd. De minderjarige wordt geïnformeerd over het feit dat de partijen er kennis van kunnen nemen. Het verslag wordt hem voorgelezen.

Het verslag wordt noch door de minderjarige, noch door zijn advocaat ondertekend. Indien de rechter tijdens het onderhoud vaststelt dat de minderjarige niet over het nodige onderscheidingsvermogen beschikt, maakt hij hiervan melding in het verslag.

De kosten verbonden aan het onderhoud worden, in voorkomend geval, over de partijen verdeeld.

§ 7. Het onderhoud met de minderjarige heeft niet tot gevolg dat hij partij in het geding wordt.

Aan de mening van de minderjarige wordt passend belang gehecht in overeenstemming met zijn leeftijd en maturiteit."

Art. 5

In dezelfde afdeling 7/1 wordt een artikel 1004/2 ingevoegd, luidende:

"Art. 1004/2. De Koning stelt het model van informatieformulier voor de minderjarige vast. Het formulier vermeldt het recht om gehoord te worden door de rechter, de manier waarop het onderhoud plaatsvindt, het recht om een advocaat te raadplegen overeenkomstig artikel 508/26 en de manier waarop het onderhoud aanvaard of geweigerd wordt.

Le formulaire mentionne que le rapport de l'entretien est joint au dossier de la procédure, que les parties peuvent en prendre connaissance et que le contenu de ce rapport peut être utilisé au cours de ladite procédure. Il est également précisé que, lorsqu'il entend le mineur, le juge n'est pas tenu de se conformer aux demandes formulées par celui-ci."

Art. 6

Dans la même section 7/1, il est inséré un article 1004/3 rédigé comme suit:

"Art. 1004/3. Le Roi détermine la formation particulière que doivent suivre les juges qui statuent sur des litiges concernant les mineurs."

Art. 7

Dans la deuxième partie, Livre III*bis*, du même Code, il est inséré un Chapitre IX intitulé "De l'aide juridique apportée aux mineurs par les avocats".

Art. 8

Dans le chapitre IX du même Code, inséré par l'article 7, il est inséré un article 508/26 rédigé comme suit:

"Art. 508/26. Sur simple demande, dans le cadre de l'aide juridique de première et de deuxième ligne visée aux articles 508/5 à 508/18, le mineur peut demander à être assisté par un avocat dans toute procédure judiciaire visée à l'article 1004/1, § 1er, ou dans toute procédure administrative le concernant. L'avocat est désigné par le bâtonnier de l'Ordre des Avocats ou par le bureau d'aide juridique, en tenant compte des formations suivies ou de son expérience pratique.

Het formulier vermeldt dat het verslag over het onderhoud bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd, dat de partijen er kennis kunnen van nemen en dat de inhoud van dit verslag tijdens deze rechtspleging gebruikt kan worden. Er wordt eveneens gepreciseerd dat de rechter bij het horen van de minderjarige niet verplicht is zich te schikken naar de door de minderjarige geformuleerde verzoeken."

Art. 6

In dezelfde afdeling 7/1 wordt een artikel 1004/3 ingevoegd, luidende:

"Art. 1004/3. De Koning stelt de bijzondere opleiding vast voor de rechters die uitspraak moeten doen in geschillen betreffende minderjarigen."

Art. 7

In het tweede deel, boek III*bis*, van hetzelfde Wetboek, wordt een hoofdstuk IX ingevoegd, luidende "Juridische bijstand verleend door de advocaten aan minderjarigen".

Art. 8

In hoofdstuk IX van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij artikel 7, wordt een artikel 508/26 ingevoegd, luidende:

"Art. 508/26. Op eenvoudig verzoek kan de minderjarige in het kader van de juridische eerste- en tweedelijnsbijstand als bedoeld in de artikelen 508/5 tot 508/18, vragen om bijgestaan te worden door een advocaat in elke gerechtelijke rechtspleging als bedoeld in artikel 1004/1, § 1, of in elke administratieve rechtspleging die hem aangaat. De advocaat wordt aangewezen door de stafhouder van de Orde van Advocaten of door het bureau voor juridische bijstand, waarbij zijn opleidingen of praktijkervaring in aanmerking worden genomen.

La demande peut aussi être formée par les personnes qui exercent l'autorité parentale, le ministère public ou le juge saisi du litige, à moins que le mineur n'ait renoncé expressément à l'assistance d'un avocat ou ait choisi un autre avocat."

Bruxelles, le 30 juin 2011

Le président du Sénat,

Danny PIETERS

Le greffier du Sénat,

Hugo HONDEQUIN

Het verzoek kan ook uitgaan van de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, van het openbaar ministerie of van de rechter voor wie het geschil aanhangig is, behalve wanneer de minderjarige uitdrukkelijk afziet van de bijstand van een advocaat of wanneer hij een andere advocaat kiest."

Brussel, 30 juni 2011

De voorzitter van de Senaat,

De griffier van de Senaat,